

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČICEVA ULICA STEV. 12.
TELEFON STEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Slučaj dr. Žaniča.

Tik pred svojo izvolitvijo za poslanca je bil dr. Žanič od policije aretiran in obsojen na 14 dni zapor. Kazen je moral nastopiti takoj. Ko je bil v zaporu, je bil izvoljen za poslanca in v ječo mu je bila tudi poslanska pošta, da je izvoljen za poslanca. Po zakonu bi moral biti dr. Žanič takoj izpuščen, ker poslanska imuniteta je še vedno zakonito določena. Toda policija se je malo zmenila za poslansko čast dr. Žaniča in ga tik pred prestano kaznijo obsodila vnovič na 14 dnevni zapor. In tako lahko sedi dr. Žanič v policijskem zaporu celo večnost in gleda na svoj poslanski dokument, za katerega se policija, čuvarica zakona, niti ne zmeni.

Toda stvar postane še lepša. Bivši rektor zagrebske univerze in sedaj poslanec Hrvatske zajednice, dr. Polić je zaradi Žaniča interveniral v Beogradu, toda resorni minister ga ni niti hotel sprejeti. Pač pa je dobil v Pribečeviću »Reč« indirekten odgovor, ko je »Reč« javila, da bodo internirani poslanci HRSS še naprej zaprti.

Kakor smo odločno nasproti politiki HRSS in kakor zlasti ne moremo odobravati njenega prekomerno ostrega nastopa proti Beogradu, pa vendar nismo Radićevi stranki tako nasprotni, da bi zaradi njenih ljudi mogli trpeti kršitev zakona. In mislimo, da nismo v tem svojem mnenju osamljeni, temveč, da so na naši strani vsi nacionalisti, ki hočejo, da je Jugoslavija pravna država in da je zakon prvi in največji gospodar v državi.

Razumemo, da morejo nastopiti izjemni slučaj, ko zahteva interes države, da se vzame tudi narodnemu poslancu svoboda. Toda, kdaj je nastopil tak izjemen slučaj, o tem ima odločevati samo sodišče in ne policija. Prav nobene sodne funkcije nima policija in niti najmanj ne pripada njej pravica, da bo ona sodila poslance. To je naloga sodišča in nikogar drugega. Zakaj policijski uradnik ni neodvisen uradnik, on se mora pokoriti vsakemu povelju svojega predpostavljene. Garancijo za pravično sodbo more dati samo neodvisen sodnik in zato gre tudi edino njim končna beseda.

Slučaj dr. Žaniča je za sedanje razmere tako značilen, da pove več ko vsi programi strank. Zakaj aretacija Žaniča in njegov zapor dokazujeta, da so vladajoče stranke dejansko prekrile svoj program in da so sprejele novega. In ni zato ni samo gol slučaj, da je včerajšnje »Jutro« napisalo značilne besede, da so »enakost, bratstvo in svoboda danes ideali, ki so še v daljini.« Odklanjamo te vaše besede, ker vi ste danes na vladi in vsak hip imate možnost, da te svoje ideale uveljavite! In če jih ne uveljavite, potem ve javnost, da so vam ideali bratstva, enakosti in svobode samo krinka, s katero hočete skriti svoj pravi obraz.

V tem je namreč stvar. Mi pravimo, da so svobodomiselní ideali v bližini, ker hočemo, da so čimprej uresničeni, vi pa se njihove uresničitve bojite, ker kako bi potem zagovarjali svoje postavolomstvo.

In zapor dr. Žaniča je nepostaven in protizakonit. Tako jas-

Za pravi narodni blok.

Beograd, 20. februarja. Politični krogi so mnenja, da radikalna stranka ne bo zastoj trošila svojega kapitala za brezumno forsiranje boja v parlamentu, v katerem ima neznatno večino, marveč bo skušala ustvariti fiktiven nacionalni blok, v katerem bo večina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Radikali hočejo s tem odpraviti plemenite strasti brez ozira na samo ustavo. Vse to pa zavisi od stališča, ki ga bo zavzela Radićeva stranka. Radikali bodo poskušali vse, da pridobijo HRSS zopet za realno politiko naše države in sicer z brezpogojnim priznanjem monarhije. HRSS se mora torej po mnenju radikalov odločiti za ali proti revoluciji. Ako se HRSS vrne nazaj k realni politiki naše države, potem vidovdanska ustava ne more tvoriti zapreke za rešitev hrvatskega

vprašanja. Za rešitev slovenskega vprašanja je obtežljivo samo to, da stoji Slovenska ljudska stranka na ekskluzivno katoliškem stališču, kar pa ne bo oviralo rešitve slovenskega vprašanja, ker je to vprašanje vezano na manjše ozemlje. Davidovičeva stranka ima misijo v bodočnosti, da vzdržuje med vsemi tremi narodi zvest, da je rešitev spornih vprašanj mogoča. SDS je že doigrala svojo vlogo in je njeno stremljenje samo v tem, da se poskuša z vsemi možnimi in nelepimi sredstvi obdržati na površju. V politični situaciji ni pričakovati sedaj nobenih sprememb, zlasti ne pred verifikacijo mandatov. Pašić bo moral imeti druge gotove kombinacije pred seboj, predno bo hotel razcepiti dični »nacionalni« blok. Vprašanje mandatov HRSS še ni rešeno.

Posredovalna vloga Marka Gjuričiča.

Beograd, 21. februarja. V beograjskih političnih krogih pripisujejo potovanju Marka Gjuričiča na Sušak velik pomen, ker se bo Gjuričič na potratku ustavil v Zagrebu. Službeno se poroča, da je on odpotoval na Sušak, da pregleda izseljeniške urade. Na drugi strani pa smatrajo politični

krogi, da bo Gjuričič skušal dobiti stikov s predstavniki HRSS, da pregleda teren in uvidi, ali je mogoče približanje HRSS in radikalov. Pred svojim odhodom iz Beograda je imel Gjuričič daljšo konferenco s Pašićem, ki skuša z grožnjo, da bo uničil mandate HRSS, pripraviti tla za sporazum.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 21. februarja. Na sinočnji seji ministrskega sveta so najprej razpravljali o poročilu sodnega stola v Zagrebu. Poročilo zahteva od ministrskega sveta, da odgovori ministrski svet na pritožbo, katero je vložil dr. Trumbić kot odvetnik povodom aretacije vodstva HRSS. Poročilo je ministrski svet odstopil pravnemu ministru, ki bo končno veljavno rešil zadevo. Nato je Pašić otvoril diskusijo o internaciji vodstva HRSS. Ministrski svet še ni ničesar sklenil v tem pogledu. Ugotovili so samo, da je gradivo, ki zelo obremenjuje Radića in ostale člane vodstva, zbrano in bo izročeno tekom tega tedna sodišču. V zvezi s tem bodo tudi interniranci ponovno odvedeni v zapor. Nato je Pašić obširno poročal o razgovorih z dr. Polićem. Radić bo moral dati odgovor za svoje delo v inozemstvu.

Na seji ministrskega sveta so razpravljali tudi o zunanji situaciji. Položaj v Rumunski, Bolgarski in Grški je zelo kompliciran. S seje so bile dane tudi instrukcije za pogajanja z Italijo in Madžarsko. Usoda dr. Mačka in njegovih tovarišev se bo odločila šele potem, ko dospe v Beograd notr. min.

na je njegova protizakonitost, da mora z njim združena kršitev poslanske imunitete ločiti Jugoslavijo v dva tabora: v tabor pravih svobodomiselnih in v tabor reakcionarjev. V zagovornike po zakonu določenih državljanov svoboščin in nasprotnike teh svoboščin.

Za nacionalista in naprednjaka je njegovo stališče jasno in lahko. Še vedno je bil nacionalist za svobodo in še vedno za zakonitost. In zato ne more iti z ljudmi, ki se pregreše proti svobodi.

In tako je tudi dr. Žaničev slučaj

Maksimović. Razpravljali so dalje o invalidskem in tiskovnem zakonu ter o profesorskih kreditih.

Najvažnejša je bila debata o redukciji humanističnih gimnazij, katere bi zamenile samo strokovne in poljedelske šole. Po seji so bili ministri zelo rezervirani in izgleda, da je vlada največ razpravljala o političnem položaju ter določevala svoj program za delo v parlamentu. Vprašanje mandatov HRSS še ni rešeno. Kakor vse kaže, hoče Pašić stopiti preje v stik s HRSS. Pravni minister je poročal o izdelavi zakona o ustroju sodišča in sodniškega zakona. Prosvetnemu ministru Pribečeviću so bila dana pooblastila za ukinitve humanističnih gimnazij. Sprejeta sta bila predloga finančnega ministra in ministra za trgovino in industrijo, da se napram Rumunski vzpostavi ugodnejša carinska tarifa, ker stare tarife ne veljajo več.

PAŠIĆ NA DVORU.

Beograd, 21. februarja. Predsednik vlade Pašić je bil sinoči od 5. do 6. v dvoru v politični avdijenci. Minister Stanić je že ozdravel in prišel včeraj v svoj kabinet.

nov dokaz, zakaj mora priti med slovenskimi naprednjaki do ločitve. Oni, ki se bore za naprednost, ne morejo korakati z onimi, ki le izrabljajo naprednost za vse, katerim so ideali sve-ti, je to jasno. Pa tudi za one, katerim so ideali le še prazen spomin, ne bo odločitev težka.

Naj gredo tja, kjer so ideali v daljini, kjer se danes z ideali trguje — pa bo čista situacija in pravi naprednjaki bodo v enem taboru — monopolni naprednjaki pa v drugem. In stvar bo v redu, ker bo javnost znala, kdo je za in proti svobodi.

Sporazum med Jovanovićem in Pašićem.

Beograd, 21. februarja. Iz radikalnih krogov poročajo, da je bil včeraj poravnani spor med Jovanovićem in Pašićem in da je bila ustvarjena podlaga za daljnje skupno delo. Včeraj je Jovanović konferiral s Pašićem preko dve uri. Radikali pripisujejo tej konferenci velik političen pomen. Odtod se tolmači vedenje Jovanovičevega napram dr. Poliću, ko je slednji interveniral v zadevi dr. Mačka in njegovih tovarišev. Sporazum med Pašićem in Jovanovićem se opira zlasti na dejstvo, da Jovanović ne bo več finansiral »Smotre« in bo list prenehal izhajati.

DEMOKRATSKI KLUB ENOTEN.

Beograd, 21. februarja. Demokratski klub je izdal včeraj komunike, v katerem se ugotavlja popolna enotnost kluba, tako da o kakem notranjem nesoglasju demokratov ne more biti niti govora.

ZEMLJORADNIKI GREDO V OPOZICIJO.

Beograd, 20. februarja. V nedeljo se bo sestal glavni odbor zemljoradniške stranke kateri bo razpravljala o položaju in odredil svojo nadaljnjo taktiko. Kakor doznavamo iz dobro informiranih krogov, bodo zemljoradniki, ako pride do eksodusa, solidarno z opozicijo zapustili parlament.

UBOJI SE NADALJUJEJO.

Solija, 20. februarja. Po umoru državnega sodnika Dinčeva je vlada dala ubiti delavskega voditelja Ivanova. Slednjega so našli zadušenega v zgradbi javne varnosti.

TUDI »HRVATSKA ZORA« PREPOVEDANA.

Osijek, 20. februarja. Policija je izdala odlok, v katerem izjavlja, da ne more sprejeti izhajanje lista »Hrvatska Zora« na znanje, ker smatra list kot nadaljevanje »Hrvatskega Lista«.

POSLANIŠKA KONFERENCA.

Pariz, 20. februarja. Konferenca ambasadorjev se sestane danes k plenarni seji, da razpravlja o poročilu medzavezniške kontrolne komisije o razorožitvi Nemčije. Kakor se zdi, bo konferenca v ponedeljek izvršila redakcijo note, ki bo potem odposlana nemški vladi. Poročilo medzavezniške kontrolne komisije je zelo neugodno za Nemčijo, ker je komisija ugotovila, da ima Nemčija sedaj zelo dobro organizirano vojsko in se v tem pogledu ni niti moralno niti materialno razorožila.

DEMISIJA PRUSKE VLADE.

Berlin, 21. februarja. Na včerajšnji seji pruskega parlamenta je bila izrečena vladi dr. Marxa nezaupnica z 221 proti 218 glasovom. Takoj po glasovanju je podal ministrski predsednik dr. Marx demisijo. V političnih krogih se govori, da sestavi novo vlado zopet dr. Marx.

Komunizem in drugi strahovi.

Se nam je v spominu velika meddržavna akcija proti komunizmu in boljševizmu. Kakor nalašč je prišla sredi volilne borbe za skupščinske volitve v našo državo. Naš zunanji minister je z velikim apelom in demonstrativno podpril akcijo, kačoč na komunistično nevarnost na Balkanu, zlasti pa še v Jugoslaviji.

Komunizem je postal trumf vladnih strank v volilni borbi, kakor so iste stranke v svoji subverzivnosti proti Davidovičevi vladi le tej bile očitale, da posredno ali neposredno podpira boljševizem. Neposredno seve preko Radića. To je bil eden in ne najboljši argument, s katerim se je utemljeval padec Davidovičeve vlade. Znano nam je, da so na dvor, preko ministrskega predsednika prihajala oficijelna in poloficijelna poročila iz raznih delov naše države o boljševiški propagandi, ki da se rapidno širi in ki da jo je treba zaveziti s političnim obglavljenjem Davidovičevim. Tudi iz Slovenije so prihajala taka poročila, pošiljala so se v prepisu razsodbe, ko so bili nekateri »komunistični« obsojeni zaradi širjenja nekih letakov. Vsa ta spretno uprizorjena igra je napravila na merodajnih mestih globok vtis in je imela, kakor je bilo videti, tudi uspeh.

Pravkar minule volitve so dokazale krivo igro. O komunizmu ne duha ne sluha. Prodrli niso niti socialistični kandidati, kaj še kandidati skrajne levice. Blamaža je popolna ne za propadle kandidate, ampak za one, ki so namerno in kot agitacijsko sredstvo slikali na steno boljševiškega vraga. Volitve so pokazale, da komunizma v Jugoslaviji sploh ni, ker tu v agrarni državi sploh ne more najti ugodnih tal. Onih par prenapetih sploh ni resno vzeti. Izkazalo se je, da je boljševizem v Jugoslaviji strah, ki je sredi votel, naokoli ga pa nič ni. Izkazalo pa se je še mnogo več, da so namreč merodajni vladni krogi o pravem stanju morali biti dobro poučeni. Če so vzlic temu skušali prepričavati o neki nevarnosti, ki je ni, če so jo na vso moč pretiravali, so napravili slabo uslugo sebi, še bolj pa onemu faktorju, ki so mu bile te napačne slike namenjene. Upajmo, da se bo to primerno kritiziralo.

Ne more se ugovarjati, da volitve niso mogle pokazati komunizma, ker v smislu zakona o zaščiti države ni smel nastopiti. V Sloveniji jim je dal dr. Žerjav »fajpos« na čeli črti, seveda iz egoističnih namenov. Mogli so se torej udeleževati po mili volji. Ostali so za dve tretjini izpod količnika. In dasi so »komuniste« tako neznatni po številu, dasi je naša »komunistična« beštija tako udomačena, da zoblje iz rok, dasi so se na

primer v bivšem obč. svetu ljubljanskem v nasprotju s komunističnim programom celo udeleževali s pozitivnim delom, dasi je na merodajnih mestih vse to dobro znano, vendar so gotovi politiki imeli to drznost, da so operirali z boljševiško nevarnostjo — v Sloveniji.

Vemo tudi zakaj. Njim je treba takih namišljenih nevarnosti in če jih ni, jih pa narede. Zato, da se oni potem predstavljajo kot »spasitelji« države. Oni potrebujejo štrajkov, potrebujejo nemirov, zato, da iz njih kujejo kapital za se. Saj je na ta način bilo mogoče, da je n. pr. dr. Žerjav kot neizvoljeni poslanec postal minister.

Takrat je bila država v nevarnosti in vse druge, torej veliko večino, ljudstva je bilo treba stigmatizirati kot protidržavne elemente. Naši genijalni politiki pa so se vsedli na bajonete ter vzeli državljanstvo v zakup. Ampak na bajonetih se ne da dolgo časa sedeti...

Ista je, ako veliko primerjamo malemu, s »klerikalizmom«, ki ga še danes predstavljajo kot bavlav. V naši državi je doma samo v Slovenih. Pri najboljši volji ne more igrati kake politične vloge s pogledom na državo. Niti se ne more domisljati, da bi vtegnil začeti kak kulturni boj. SLS, ki naj velja kot predstavnik klerikalizma, bomo presojali po njegovih delih ter se pri vsakem njenem koraku samo vprašali, je li v korist celokupnosti, narodu, državi ali ne. Samo njeno avtonomično stališče še ne daje kriterija kake protidržavnosti. Prav tako ne njeno močno poudarjanje slovenskega plemenskega stališča. Klerikalizem kot tak je v naši državi obsojen na smrt. Tega se menda SLS sama zaveda, zato se skuša orijentirati v drugo smer.

Smešno je videti naše »naprednjake«, ko se kakor nemški Siegfried pripravljajo na ljuto borbo s klerikalnim zmagajem. Pa je le borba z mlino na veter. Ampak ti Donkižoti potrebujejo »klerikalizem«. Še vedno je nekaj ljudi, ki pri njih vleče staro bojno geslo, in ki prav radi zavijte svoje zarjavelo orožje. Da je imelo tako ubijanje »klerikalizma« v pedesetletni naši domači vojni popolnoma negativen uspeh, in da je treba klerikalizem čisto drugače zgrabit, ako ga hočeš spraviti na tla, jih prav nič ne moti.

Mi se prav nič ne bojimo izpovedati, da nimamo pred »klerikalizmom« prav nobenega strahu ter da bi bilo plodonosnejše, da svojo energijo, ki jo trošiš v borbi s »klerikalnim pozajem«, uporabiš v pozitivnem zadržavnem in resnično narodnem delu.

To pregrešno misel naj nam Bog odpusti, odpustka v bližnji bodočnosti smo si gotovi.

Fašistovska internacionala.

O tem, zlasti za nas Jugoslovane važnem vprašanju, objavlja praška »Tribuna« zanimiv članek, ki ga objavljamo v kratkem izvlečku.

Dne 12. februarja je zboroval veliki fašistovski svet o neobičajnem vprašanju: ustanovitev mednarodne fašistovske

internacionala. Vidi se, da se fašizem čuti že dovolj močnega, da nastopi z mednarodnim delovnim programom. Na prvi pogled izgleda sicer fašistovska internacionala nezmisljena, toda temu ni tako. Glavni cilj italijanskega fašizma je zagurati Italiji tako močno pozicijo

med velesilami, kakor je še ni nikdar imela. Ko je prvi val fašizma poplaval Italijo, je bil Mussolini skrajni nacionalist. Nato pa je pričel iskati stike s tujino.

Najprej se je obrnil na španskega diktatorja Primo de Rivera, čegar nazori so bili fašizmu najbolj sorodni. Prišlo je do znatnega zblizanja obeh diktatorjev in govorilo se je že o enotnosti španske in italijanske politike v Sredozemskem morju. Poraz Španije v Maroku pa je pokopal vse visokoleteče nade.

Notranjepolitična situacija v Italiji zahteva, da najde Mussolini na vsak način zaveznike, ki bi mogli pridobiti italijanskemu fašizmu v tujini ugled. To je postalo zlasti potrebno po umoru Matteottija.

V tem oziru bi mogel fašizmu največ pomagati Vatikan. Mednarodna organizacija katolikov bi mogla najti fašistom zaveznikov. V resnici se tudi opaža, da so stiki med fašisti in Vatikanom vedno bolj prisrčni. V Italiji se celo že govori, da bo sklenjen med Italijo in Vatikanom konkordat, ki bi pomenil popoln preobrat v politiki Vatikana. Ni izključeno, da dovoli veliki fašistovski svet Vatikanu tako velike koncesije, ki bi omogočile Vatikanu složno delo z Italijo. »Giornale d'Italia« piše že čisto odkrito o mednarodni fašistovski organizaciji klerikalnih sil in smatra to kombinacijo za zelo verjetno. Oba dela bi imela od takega skupnega dela velik dobiček in fašizem bi se znatno okrepil.

Ni brez pomena sklep velikega fašistovskega sveta, da morejo biti člani fašistovske organizacije tudi tuji državljani. Kakor hoče Vatikan zveličati dušo, tako si hočejo fašisti pridobiti monopol na pojmovanju nacionalne ideje. Zato je mogoče govoriti o poskusu, da bi se ustvarila nova črna internacionala.

Drugod niso prizadevanja fašistov, da bi našli zaveznikov, rodila uspehov. Niti na Madžarskem ne, kjer se najbolj kokekira s fašizmom. Madžarom Mussolini ni mogel dovoliti vstopa v fašistovsko stranko, ker je izjavil predsednik italijanskih budimpeštanskih fašistov, princ Pignatelli di Montecalvo, da so notranje razmere na Madžarskem take, da je nemogoče sprejemati Madžare v italijansko fašistovsko stranko. Temu bo najbrže vzrok to, ker so Probujajoči Madžari v nasprotju z nadškofom in kardinalom Csernochem. Bil bi v tem dokaz, da so visoki cerkveni krogi prijateljsko razpoloženi do fašizma.

Načrti fašistov so visokoleteči, toda zaenkrat samo načrti. Evropski narodi gredo svojo pot, ki je ne ustavi niti alijansa Mussolinija z Vatikanom.

Politične vesti.

Apel »Jutarnjega listca«. V velikih črkah prinaša zagrebški »Jutarnji list« poziv s posebne strani, da se najde platforma za predhodni sporazum, za nekako koncentracijo. Ta sporazum bi morali izvršiti glavni predstavniki jugoslovenskega naroda in sicer za Srbe Pašić in Davidović, za Hrvate Radić in za Slovence Korošec. Pred vsem pa bi se morale izvršiti korekture volilnih nezakonitosti. »Jutarnji list« konča svoj apel: Treba

se torej resno zamisliti v položaj, ki je — če nam je do skupnega pravnega življenja — tak, da se moremo z iskrenim sporazumom se vsi rešiti. Mislimo, da je apel »Jutarnjega listca« tako resno zamišljen, da zasluži uvaževanje. Bojimo se pa, da ga sedanji mogoci ne bodo uvaževali, ker imajo tistih revnih 11 glasov večine in morejo vsaj formalno upravičiti svoj položaj. Toda naj nam odgovori pristen nacionalist, kaka bo usoda Jugoslavije, če se bo Hrvate vedno bolj tiralo v opozicijo!

—Pred pričetkom kulturnega boja na Češkoslovaškem. Ob priliki obletnice izvolitve papeža Pija XI. je imela katoliška ljudska stranka v Pragi zborovanje. Na zborovanju je govoril tudi praški nadškof dr. Kordač, ki je izjavil, da je ljudska stranka ene z vsemi katoliki sveta. Stranka ne bo sledila francoskim prostozidarjem, temveč francoskim katolikom. Stranka se klanja papežu, kot suverenemu zaščitniku mednarodnega prava in prave človeške svobode proti despotom od zgoraj in anarhistom od spodaj. Škof Padlaha je imel nagovor na nunciji, v katerem je dejal, da imajo češki katoliki v službu oživiljenja jožefinista samo eno geslo: pod vsakim pogojem vztrajati pri papežu in cerkvi. Nuncij Marmaggi je nato dejal, da ima cerkev za seboj 2000 leten boj. Iz tega boja treba črpiti vero, da bo ista okrepljena od Boga.

— Rumunsko poročilo o rumunsko-nemškem konfliktu. Pariški rumunski poslanik označuje bistvo spora sledeče: Tekom svojega bivanja v Parizu je bil povabljen rumunski finančni minister Bratianu od nemške vlade v Berlin, da bi se dosegel sporazum glede povrnitve rumunskega premoženja, ki ga je zaplenila med vojno Nemčija in zlasti glede bankovcev, ki jih je izdala Generalna banka v Bukarešti na povelje nemške okupacijske oblasti. Ti bankovci so bili pravzaprav nemški denar, ki jih je pa morala pozneje Rumunija odkupiti. Poleg zlatega zaklada Rumunije, ki ga je zaplenila Moskva, so bili ti bankovci glavni vzrok za padec rumunskega leja. Na pariški finančni konferenci si je Rumunija pridržala svoje pravice v tem vprašanju. Nastale so nato razne težkoče uredniškega značaja. Nemčija je razumela te težkoče kot dokaz, da Rumunija svojih pravic ne more zagovarjati in je zato izjavila, da ne želi obiska rumunskega finančnega ministra v Berlin. V ponovni noti je Nemčija tajila svoje obveznosti, pa čeprav jih je delegat nemške vlade izrecno priznal. Prvotno je zahtevala Rumunija 550 milijonov lejev, kolikor je izdala Generalna banka. Pozneje je znižala svojo zahtevo na 100 milijonov, pa tudi o tej ni Nemčija hotela ničesar slišati. Nepopustljivost se more zato očitati samo Nemčiji.

— Tajno poročilo kontrolne komisije o stanju nemške razorožitve je izročil general Walsh generalu Fochu kot predsedniku medzavezniškega vojaškega odbora. Poročilo obsega 42 strani in 12 zelo obširnih prilog. Poročilo je bilo sestavljeno v popolnem soglasju vseh članov komisije. Nanaša se samo na dobo od 18. novembra 1924 pa do 1. februarja 1925. Poročilo je tajno in ga zavezniki skoraj gotovo ne bodo objavili. Ko poročilo odobri medzavezniški vojni odbor, ga pregleda poslaniška konferenca. Računa se z dejstvom, da poročilo ugotavlja krivdo Nemčije. Poslaniška konferenca bo nato v posebni noti opozorila Nemčijo na njene pregrehe in ji sporočila ukrepe zavezniških vlad. Ni pričakovati, da bi bila Nemčiji ta nota poslana v kratkem času.

— Herriot o solidarnosti narodov. Odgovarjajoč na izvajanja radikalnega poslanca Chappedelaine-a, je dejal Herriot, da morata biti Anglija in Francija tako ozko zvezani, ko med vojno. Pri vsakem koraku se more opaziti, kako angleška javnost podpira prizadevanja francoske vlade. Vsi angleški listi podarjajo, da je treba pomagati, da se doseže revalorizacija franka. Vedno je treba podarjati solidarnost in medsebojno zaupanje narodov. Sedaj ni več čas, ko je skušal en narod iz zadrege drugega delati dobiček. Sedaj se morajo vsi veliki narodi sporazumeti o obnovitvi ravnotežja in medsebojnega sporazuma. Končno se je zahvalil Herriot ameriškim in angleškim prijateljem za zaupanje v kreditno sposobnost Francije.

— Ureditev vprašanja grškega patriarha. Vse kaže, da bo to vprašanje ugodno rešeno. Dosedanji patriarh bo demisioniral, nakar bo sv. sinod v Carigradu izvolil novega patriarha iz vrst onih škofov, ki ne pridejo pri izmenjavi v poštev.

— Zemljoradnik - predsednik finske republike. Za predsednika finske republike je izvoljen dr. Lauri Kristian Renaul, ki je bil rojen leta 1883 in ki je član zemljoradniške

Prosveta.

Boris Orel:

CLOVEK IN LUTKA.

(Ob-priliki otvoritve slov. marionetnega gledališča.)

Kadar zapoje v meni Gašperček Larifari, imam videnja. Prvo: daljna vseirska pokrajina, ki jo zlati turoben pramen solnčnih žarkov, in ki nosi polnoto zdravja, skrbi, žalosti in trpe pesmi. Kmet orje, sin se pri- duša, dekle skriva tegobo sre, romar blodi po beli cesti. In po tej vseirski krajini kroži on, pesem, življenje ter nositelj to- lažbe in miru. Če hočete je to Kurent, Lam Dobrin ali pa Gašperček Larifari. Vem še za drugo videnje: Clovek blodi in tava, greh teži in romar moli. Misel vrta do črne smrti. Prepadi. Kmet gre mimo in ne vidi v glo- bokost, toda romar — vidi. V njem se bo- rita noč in dan, svetloba in tema. Pa pride tista ura, ko se sklonjen potaplja v brezna onkrajnosti, in zdajci zapoje od nekod smeh, tisti smeh, ki sta ga morala oblikovati le solnce in zemlja.

V dobi, ki jo ožarja apokaliptičen ples Satana in Smrti, duše in telesa, pogosto sre- čujem tega možička in burkeža s pojočo uro. V poslaniški dvorani, v sprejemnici, na dru- žinski večerji vcepilja vase strašno resnost življenja, tvoja hotenja butajo ob neznano in rpiš. Toda skloni se le nad čudotvoren

tolmun in v njem boš zagledal moža s po- jočo uro...

V beli Ljubljani otvarjamo bram lutkove umetnosti. Lutkovno gledališče je staro kot človeštvo. Pri drugih narodih je seme že zdavnaj pognalo v nebotično rast, le pri nas se še gledališče utemeljuje in razlaga. Pri nas ga je ustanovil Milan Klemenčič.

Sodim, da ima vspricho naše dobe lutkovno gledališče — duhovno misijo. Poglejte v indij- ski svet, v svet Rabindranata Tagoreja, ki vam govori s svojo govorico, drugačno kot je naša. Indijci časte lutke kakor božja bitja, njih življenje v skladu z naravo. Pri nas poznate bolešno zvijanje Ibsenov, Strind- bergov in Nietzschejev, dionizično razviharje- nost Dostojevskijev, nemir, iskanje in od- klanjanje resnice... tam pa: kontemplacija, mir, nrtvana... kajti drugače pojmujejo življenje in svet. Večina naše kulturne gospode ne ve in se ne briga prav nič za ta svojevrstni in pomembni svet. Toda Gašperček bdi, in njegov smeh velja današnjim krpačem evropskega stolpa, prav tako kot je veljal našim očakom — zidarjem babilon- skega stolpa. Lutke prikazujejo blodnežu prav isto življenje, a tako kot je v resnici: nesmiselno in neumno.

Društvo »Atena« je prevzelo pod svoje okrilje male igralce in igralke in lutkovno gledališče je zopet tu: ono vas hoče k sebi.

Kličte vas tudi on, Gašperček, tolažnik mrt- vih duš.

O, da bi ga razumeli...

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 20. uri.

Sobota, 21. februarja »Stričkov sen«. Red E. Nedelja, 22. februarja ob 3. uri popoldne. »Danes bomo tihi«, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob 8. uri zvečer »Vdova Rošlinka«. Izven.

Ponedeljek, 23. februarja »Sumljiva oseba«. Red F.

Torek, 24. februarja, zaprto.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sobota, 21. februarja »Traviata«. Red C. Nedelja, 22. februarja ob 3. uri popoldne »Trubadur«, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 23. febr. »Don Juan«. Red A. Torek, 24. februarja, zaprto.

Slovensko marionetno gledališče. Nedelja 22. t. m. ob 3. in 6. uri popoldne: »Tri želje« (Fr. Poci). »Preskušnja«. »Gašperček — slikar«.

stranko. Da ima visoko kulturna Finska zemljoradnika za predsednika, je dejstvo, ki bi ga smeli uvaževati tudi mladini, ki sicer tako radi omalovažujejo zemljoradniško misel.

== Napad na redakcijo »Resto del Carlino«.

Kakor poročajo iz Bologne, je podvzelo te dni okrog 10. ure zvečer okrog 300 fašistov, ki jim pisava lista »Resto del Carlino« ne prija, napad na njegovo uredništvo. Pri tem je prišlo tudi do hudega spopada med demonstranti in karabinerji, ki so uredništvo že dalj časa stražili. Na obeh straneh je mnogo ranjencev.

Drobne vesti.

Ameriški predsednik Coolidge namerava sklicati novo razorožitveno konferenco. Chamberlain je izjavil, da se bo Anglija konference udeležila.

Dunajske velepekarne črnega kruha groze z ustavitvijo obratov, če ne bi vlada popustila v svojem boju proti njim.

Velika bombna eksplozija se je izvršila v trgovskem delu mesta Pittsburg. Dve trinadstropni hiši sta se vsled eksplozije porušili.

Eden od glavnih funkcionarjev angleške delavske stranke odločno demantira vse vesti, kakor da bi se pojavila v stranki nesoglasja.

Egiptovska vlada je sklenila, da ustanovi v Berlinu, kjer je bil dosedaj samo egiptovski konzulat, svoje poslanstvo.

Angleški proračun za aviatiko je bil letos zvišan za 1.972.000 funtov (skoraj 600 milijonov dinarjev) in znaša sedaj 21.319.000 funtov šterlingov.

Plače poslancev bodo povišane v Ameriki od 2500 do 10.000 dolarjev, plače ministrov pa od 12.000 do 15.000 dolarjev.

Nemčija oborožuje Kitajsko z orožjem in municijo. Pošilke se deklarirajo kot poljedelski stroji. To je bilo ugotovljeno na mednarodni komisiji v Ženevi.

Poljsko posojilo v znesku 35 milijonov dolarjev je bilo v ponedeljek vloženo v Ameriki v podpisovanje in je bilo takoj podpisano v celoti.

Frunze, novi poveljnik rdeče armade, se je izjavil za znižanje števila rdeče armade za 50.000 mož.

Ludendorff bo, kakor poročajo listi, položil svoj državnozborni mandat.

Prebivalstvo Mesula je ob priliki prihoda komisije Zveze narodov hotelo manifestirati za Turčijo, toda angleška policija je manifestante takoj razglašala.

A. France:

Prva ljubezen.

Moja zgodba ni tako čudna, kakor se vam zdi... Seksualna zgodnja zrelost se prav podaja v književnosti. Spomnite se Stendhala, zaljubljenega v svojo mater, ljubosumnega na svojega očeta. In ne pozabite prve idile Charlesa Nodiera: v desetem letu — nekam pozno — je napisal na najlepši papir svojega očeta in z najlepše prirezanim peresom zgoče pismo prijateljici svojih roditeljev, mladi ženi, krasni ko dan, ki jo je oboževal v skritih globinah svojega srca. Obvestil jo je o pustošenju, katero mu je povzročila v duši. Kakor vsi boječneži ni hodil okoli hrba v žep, prosil jo je brez ovinkov za sestanek. Odgovor pride nemudoma. Kratek, hladen, a odločen. Sestanek je domemben. Velja! Še tisti večer bo prišla ob dogovorjenem času v najumiranejši drevored domačega parka. V vročnem dnevu, ki ga je dečko preživel pod plazom pismenih nalog in kazni jo mahne proti naznačenemu raju. V senci vidi nekako eterično postavo. V romanu je čital, da je treba v stilih slučajih po pravih pasti na kolena. Tu je, klečeč pred senco, zavito v megličaste čipke. Dvoje krasnih, a krepkih rok ga viharo dvigne s tal, ga trdo oklene, ga stisne med kolena in v preslastni noči ga — mati prav ponižujoče našeška. »P otistem večeru — je priznal Charles Nodier — sem postal plah. Se danes, pri šestdesetih letih, kadar se približam ženski, se bojim biti tepen.«

France je imel osem ali devet let, ko se je zaljubil v neko vzdrževanko, stanujočo v njihovi hiši. Nekoč mu je dajala sladkarij in mu kazala dragulje ter ga celo vzela v naročje. Mahoma pa ga je trdo postavila na tla in ga zapodila. »Vzdrževanka je bila po tedanji šegi globoko razžaljena. Ali je opazila mojo fizično razburjenost?« nk.

Premiera Golarjeve »Vdove Bošlinke« je včeraj sijajno uspela. Obširnejše poročilo o premieri še priobčimo.

Sirite, Narod. Dnevnik.

Dnevne vesti.

— Za vsak slučaj bodi konstatirano, da je »Slovenski Narod« na naš včerajnji opomin umolknil. Treba konstatirati tudi to, da je takoj po našem opominu prenehal »Slovenski Narod« tudi z vsako polemiko, celo z indirektno. Razbičenje pojmov torej »Slovenski Narod« ne ljubi. Tudi to je treba konstatirati za slučaj, da bi hotel »Slovenski Narod« kdaj dajati lekcije o nalogah novinarstva. Seveda bi pa bilo napačno misliti, da je »Slovenski Narod« kapituliral. Tega gospodje načelno nikdar ne store, pa naj so se še tako urezali. Gospodje so samo tako visoki, da smatrajo pod svojo častjo, da bi z nami polemizirali. In da je temu res tako, dokazuje to, da se gospodje ne smatrajo tako visokim, da ne bi proti nam intrigirali.

— Oiročja jez. Mladini se jeze, ker so ostale stranke v Ljubljani za občinske volitve napravile taktično potezo ter se dogovorile za skupni nastop. Ta jeza pa bi bila le tedaj upravičena, ako bi SDS bila prej stopila do teh strank ter jih povabila na skupni nastop, a one bi to odklonile. Toda SDS je za hrbtom drugih strank v sporazumu z vlado pustila razpisati volitve za obč. volitve v Ljubljani, potem ko se je bila nanje priprava ter imela listo že sestavljeno. Računala je s tem, da sredi najhujšega volilnega boja nobena ostalih strank ne bo mogla pripraviti svoje liste, kaj se da bi moglo priti do skupnega nastopa več strank. Zvičajno je torej hotela priti do ene relativne večine, ki jej Žerjavov volilni red daje tudi absolutno večino v obč. svetu. To zvičajno pa so ostale stranke na veliko razočaranje kunštnega vodstva SDS parirale in sicer tako sijajno, da je mladino kar sapa zastala. Ja, kaj so mislili, da bodo druge stranke kar v zrak gledale, ko si bo SDS osvaja gospodstvo na ljubljanskem magistratu? Če je Žerjavov volilni red dober za SDS, je lahko dober tudi za druge. Ob ta dvorezni nož so je že enkrat vrezala SDS, pa vedno še poskuša znova. Mladinska jeza, da jim je izpodlel tak otročje naivni načrt, kako ukaniti ostale napredne stranke, je sicer umevna, ampak vsaj kazati bi je ne smeli. Zakaj cela Ljubljana se bo še bolj smejala, kakor se pa že — na račun politične neumnosti mladine.

— Jutrova poročila. Današnje »Jutro« poroča na senzacionalen način o oficirski zaroti na Bolgarskem, ki se je izvršila že pred enim tednom. V »Političnih vesteh« smo poročali mi o tej zaroti že pred dnevi, samo malo bolj točno in ne da bi zamenjali generala Žekova za Jelova.

— Značilno. Odgovor »Kmetijskega lista« na mladinski poziv za napredno koncentracijo, so mladinski listi v lepi slogi in brez izjeme prezrli. Očividno jim je torej vseeno, kaj si misli SKS o napredni koncentraciji. Bili bi hvaležni gospodom, če bi vendar enkrat povedali, kako si predstavljajo napredno koncentracijo brez SKS. Pa menda vendar ne mislijo, da zadostuje, če so pridobili za svojo koncentracijo gg. Županiča, Presla in tovariše?

— Kakor poroča »Slovenec«, sta bila brez pismene motivacije naenkrat odstavljena kvalificirana suplenta na ženski realni gimnaziji, dr. Anton Bajec in Ivan Polzelnik. Dobro bi bilo, da bi ta slučaj pojasnil mladinski tisk, velik protektor uradništva.

— Za dvig naše aviatike. V beograjskem aeroklubu je podal finančni minister Stojadinović hvale vredno izjavo o nameravanem delu vlade za dvig naše aviatike. Dejal je, da bo v kratkem naša vojna aviatika dobila toliko novih aparatov, da bo soliden temelj za naše bodoče zračno brodogradnjo. Stojadinović je nato opozoril na važnost privatne aviatike. Ni več daleč čas, ko bodo aeroplani tako vsakdanje prometno sredstvo, kakor so Fordovi avtomobili. Zato je treba posvetiti vso skrb dvigu domače aviatične industrije. Samo tedaj, če bo v državi dovolj tovarov za letala, se more računati na zadovoljiv razvoj aviatike. Ta cilj mora imeti pred očmi aeroklub in vlada ga bo v tem njegovem stremljenju sigurno podpirala. Na poziv kneza Pavla, predsednika aerokluba, je že finančni minister dosegel, da bo še v letošnji proračun vnešena potrebna svota za pod-

piranje aviatike. Upamo, da ne ostane samo pri obljubah in da bo naša aviatika našla v vladi krepkega in zanesljivega podpornika.

— Komunistični komplot v Beogradu. Beograjska policija nadaljuje preiskave v zadevi razkritja tajne komunistične organizacije. Dosleda je zanimive uspehe. V četrtek je našla v »Smederevskem Djerumu« 300—400 izvodov raznih brošur, in sicer v prvi vrsti takih, ki se tičejo vprašanja narodnih manjšin. Ena od teh brošur se bavi s položajem Nemcev v Sloveniji. Namenjena je bila raznim inozemskim poslaništvom. Daje je zaplenila policija veliko množico apelov »Balkanske federacije«, ki so bili naslovljeni na voditelje opozicije, vendar se ne odposlani, zaplenila je tudi 200 števil list »Fédération Balcanique« s Cauljevo sliko. Kolikor se je dalo ugotoviti, je bilo razposlanih okrog 1500 izvodov tega lista, in sicer predvsem po Južni Srbiji. Včeraj zjutraj pa je razkrila policija na Bulbulderju drugo tajno tiskarno. Tiskarji so stavci. Kaj se je tiskalo v tej tiskarni, do tega trenutka še ni znano. — Iz knjig, ki jih je vodila Cvetkovičeva jako natančno, je dognano, da so dobivali komunisti, ki so prihajali v Beograd k njej, po 1000 do 4000 Din podpore. V kolikor je ugotovljeno do sedaj, je razdelila »Rdeča pomoč« v celoti 340.000 Din. Denar je prihajal večinoma iz Amerike. Dosedaj je bilo aretiranih 100 komunistov.

— Oblastni savez dobrovoljaca u Sloveniji. Na obnem zboru »Obl. Saveza Dobrovoljaca za Slovenijo« je bil dne 15. t. m. izvoljen sledeči odbor: Predsednik Fabjančič Vlad., podpredsednik Jeras Joško, poslovodja, Velkavrh St., ter odborniki dr. Hebein, Kresič, dr. Stefančič J. in Zore Janez, za preglednika računov pa dr. Mastnak in Poljak. Živahna in temeljita debata je izvenela v pripravi, da je obstoj Saveza zajamčen le na popolnoma nadstrankarski podlagi in da le ta more ohraniti ono enotnost, ki je potrebna za ocvunjevanje in poživljenje velikih dobrovoljskih idej in tradicij. — Z obneme zboru je bil poslan brzojavni pozdrav Nj. Velicanstvu kralju. — Iz pisarne Obl. Saveza Dobrovoljaca za Slovenijo.

— Veliki antisemitski izgredi v Budimpešti. Dne 16. t. m. je imel nastopiti v Budimpešti v neki redutni dvorani znani gledališki igralec Oskar Beregi, ki je žel nedavno na Dunaju velikanske uspehe. Številno občinstvo, med katerim se je nahajal tudi madžarski poslanik, mu je priredilo navdušene ovacije, in tudi so se vzklikali: »Največji madžarski igralec naj živi!« Dne 16. t. m. pa v Budimpešti Oskarju Beregiu niso samo zabranili nastopiti, temveč prišlo je radi zgolj umetniške zadeve do velikih pouličnih izgredov, ki so jih inscenirali probujajoči se Madžari zoper žide in ki so kulturnega naroda nevedni. Dasi je bil nastop odpovedan, se je zbrala pred redutno dvorano velika množica probujajočih se Madžarov, ki je pretepla gospe in gospodične, ki so bile namenjene v neko v istem poslopu se nahajajočo plesno šolo. Izgredi so se razširili po vsem mestu. Probujajoči se Madžari, večinoma mladi dijaki srednje in visokošolske so pretepali žide obeh spolov z gumijevkami in bikovkami. Ko je intervenirala policija, so se navallili pobesneli probujajoči se Madžari prav tako nanjo z gumijevkami in bikovkami. Obmetavali so jo tudi z gnili jajci. Več ljudi je bilo poškodovanih. Tepen je bil tudi neki urednik »Pester Lloyd«, ker se je zavzel za neko damo. Neki 60letni postrežek je dobil celo sunek z bajoneto v glavo. Pri aretovanih dijakih so našli poleg bajonetov, svinčenih palic, gumijevk in bikovk tudi novo, doslej nepoznano orožje: gorjače s težkim železnim gumbom, ki je pritrjen na palici z usnjato zanjko. Aretiranci se bodo zagovarjali radi zločina nasilnosti zoper oblasti.

— Razpis službenega mesta. Odda se mesto deželno sodnega svetnika pri okrož. sodišču v Novem mestu; oddajo se tudi vsa sodniška mesta, ki bi se kakorkoli izpraznila tekom razpisa ali zaradi razpisa. Prošnje je vložiti do 20. marca 1925 pri predsedništvu okrož. sodišča v Novem mestu.

— Častnim meščanom je imenovalo mesto Kamnik generala Maistra. Dne 19. t. m. mu je izročila deputacija kamniških meščanov diplomu.

— Imenovanja v vojski. Imenovani so pehotni major Friderik Kren za komandanta 2. baona 14 p. p.; admin. kapetan I. razr. Matevž Gruden za vršilec dolžnosti upravnika drinskega munijskega skladišča; admin. kap. I. razr. Ivan Kavšek za vršilec dolžnosti upravnika avtodelavnice 3. armijske oblasti; artiljerijski major Ferdinand Janež za komandanta 1. poljske divizije timoške artiljerijske brigade; ekonomski major vojne mornarice Leonida Dešković za vršilec dolžnosti šefa ekonomskega oddelka komande pomorskega arzenala.

— Averečnikova bolezen se obrača na bolje. Iz Prage se poroča: Stanje težko bolnega ruskega satirika Arkadija Averečnika se je zadnje dni poboljšalo. Averečnik je obolev pred dvema mesecema. Po transportu iz Podjebrave v Prago je ležal nekoliko dni nezavesten v vročici. Zdravniki so ugotovili srčno slabost in vzpenjenost ledvic ter so mu injicirali kافro. Požrtvovalnemu trudu zdravnikov praške klinike se je zahvaliti, da je Averečnikovo življenje rešeno ter se njegova bolezen boljša od dne do dne. Pacient

je dobil zopet svoj stari humor. Vendar potrebuje, po mnenju zdravnikov, še dva meseca odpočitka. Med tem časom so mu prepovedali vsako delo.

— Rabijadni policijski stražniki. Zgodilo se ni v Ljubljani, temveč v Mostaru. Te dni je prišel v neko gostilno pijan policist in zahteval pijačo. Ker je videl gostilničar, da je bil možakar pil že veliko preko mere, je zahtevo odklonil. Stražnik je šel nato v policijsko kasarno ter je alarmiral tam štiri svoje otavariše. Vrnili se je z njimi v gostilno. Tam je pozval goste, da naj nemudoma zapuste lokal ter pristavil, da jim ni treba ničesar plačati. Nato je planil s svojimi tovariši po njih ter delil na vse strani udarce s puškinim kopitom. Prestrašeni gostje seveda niso pomišljali dolgo, temveč vsak jo je odkuril čim hitreje je mogel. Škoda znaša 1500 Din. Zoper petorico čuvarjev javne varnosti je uvedeno kazensko postopanje.

— Dremavica v Bosni. V nekaterih vaseh mostarskega sreza se je pojavila spalna bolezen. Bolniki spe po cele dneve. V Mostarju samem pa divja influenza. Število obolelih raste od dne do dne.

— Komponisti in njegovi upniki. Beograjskega komponista Mirkovića so upniki neznosno pritiskali. Da se jih znebi vsaj za nekaj časa, jim je zagodel prav originalno: Objavil je v beograjskih listih oznanila o svoji smrti (parte) ter dal afiširati taka oznanila tudi po mestu. S tem je spjel vse svoje upnike na led. Samo eden izmed njih, ki je imel terjati večjo vsoto, je ostal trdovraten. Šel je namreč na policijo, prijavil svojo terjatev in zahteval, da se jo upošteva pri zapuščinski razpravi. Vsled tega je poslala policija v stanovanje »umrlega« v svrhu inventariziranja zapuščine detektiva. Na vratih stanovanja je bilo sicer tudi nabito oznanilo smrti, toda po daljšem trkanju so se vrata odprla in pred detektivom je stal — »umrl« komponist, ki je povabil detektiva v sobo, kjer mu je zadevo pojasnil. Policijski organ se je s pojasnilom začasno zadovoljil, vendar pa pride stvar pred sodišče.

— Novo štetje časa v Rusiji. Poročila iz Moskve pravijo, da hočejo v Sovjetski Rusiji tudi štetje časa »boljševizirati«. Nekaterim prenapetostem izmed boljševiških voditeljev je namreč dosedanje gregorijansko štetje trn v peti, posebno zato, ker se opira na rojstvo Kristusa. Zato so predlagali, da naj bi se vpeljalo novo štetje, ki bi začelo z oktobersko revolucijo. Treznejši voditelji so nastopili proti temu, ter skušajo dokazati, da bi se s tem komunistični stvari nikakor ne koristilo, pač pa bi bila ta novotarija slika kitajskemu zidu, kar ne bi bilo v interesu Rusije. V vodilnih krogih sta nastali dve stranki, ki se borita radi tega predloga druga proti drugi.

— Mrtvo dete v Gruberjevem kanalu. Policija je prejela poročilo, da je videl pasant dne 19. ob desetih v Gruberjevem kanalu v cunje povitega mrtvega otroka, ki ga je nesla voda proti Štepanji vasi.

— Vlom. Doslej nepoznan svedovec je obiskal dne 19. med pol 19. in pol 20. uro prodajalno kruha Poljanska cesta št. 41. Odprl je z vitrihom ali s ponarejenim ključem vrata, ki vodijo v prodajalno iz veže, privzdignil mizno ploščo, potisnil zapestje ključavnice dol ter izpraznil predal, v katerem je bil shranjen denar. Odnesele je 1500 Din.

— Tatvina perila. Franciški gradnik je ukradel nekdo v noči od 18. na 19. iz verande njene stanovanja, Rožna dolina, cesta IV, raznovrstno perilo, ki se je tam sušilo. Ker je veranda v I. nadstropju, je prišel storilec po lestvi na lice mesta, če ni mogoče dober plezalec, da je priplezal gori, kar pa je malo verjetno. Gradnikova pravi, da ima 1575 Din škode.

— Lep železniški čuvaj. V noči od 17. na 18. t. m. ob 3. uri je zasačil službojuči stražnik nekega železniškega čuvaja, ko je kradel drva z nedaleč od njegove čuvajnice stoječega vagona ter jih nosil pred navedeno čuvajnico. Policija je ugotovila, da je možakar drva pred čuvajnico žagal in razsekaval, naka jih je volil domov, oziroma prodajal. Topot je nanosil že 12 lepih debelih eksemplarjev pred čuvajnico, naka ga je od daljnega truda odrešil stražnik. Teh dvanajst komadov reprezentira vrednost 50 Din. Drva so last pivovarne Union.

— Tatvina. Prijatelj tujih kokoši se je oglasil v noči od 18. na 19. pri Franci Mostar, Hlovice 16, ter odnesel iz nezaklenjenega kurnika vse 4 debele koklice, ki so, kakor pravi Mostarjeva, vredne 600 kron. Prijatelj kokoši je izkoristil priliko ter je odnesel poleg kokoši tudi razno ključavničarsko orodje, last sina Janeza, ki ceni povzročeno mu škodo na 3500 kron.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA.

dne 20. februarja 1925.

Vrednote: 7% invest. pos. iz l. 1921 bl. 65; 2½% drž. renta za vojno škodo den. 160, bl. 160; Celjska pos. d. d. den. 209, blago 212; Ljublj. kred. banka den. 235; Merkantilna banka den. 100; Prva hrvaška šted. den. 895; Slavenska banka bl. 78; Str. tov. in liv. d. d. den. 137, bl. 147; Trbovelj. prem. družba den. 415; Zdrruž. pap. Vevče den. 100, bl. 116; Split d. d. den. 1150; Stavbna družba d. d. den. 275, bl. 285.

Produktna borza: Les: Smrekove in jeleve deske, 20, 25, 30 in 50 mm, I. in II. vrste, fco meja bl. 600; škorete, 13 mm, I. in II. vrste, fco meja bl. 650; Kostonjev les, zdrav, od 10 cm debel, napr. in 120 cm dolž., fco Kresnice ali Litija den. 27, bl. 27; Hrastovi plohi, 30, 40, 50 mm debelosti napr. in 120 cm dolž., neobrobjeni, fco meja bl. 980; Zito in poljski pridelki: Pšenica

bačka 74/75, 2%, par. slavonska post. bl. 530; pšenica domača, feo Ljubljana den. 460, bl. 490; otrobi pšenični, drobnji, feo vagon slav. post. bl. 205; otrobi pšenični, drobnji, pol papir. pol jutaste vreče, b/n, par. Ljubljana bl. 215; koruza nova, promptna, feo Klenak bl. 250; koruza nova promptna, feo Ljubljana bl. 255; koruza nova, promptna, feo Postojna trans. bl. 270; koruza nova, dob. sukces. do medio marec, feo Postojna trans. bl. 280; koruza nova, dobav. april, feo Postojna trans. bl. 290; koruza nova, dobav. maj, feo Postojna trans. bl. 295; oves arabski par. Ljubljana 335; oves bački, rešetan, feo Ljubljana bl. 360; oves bački, zdrav, suh, rešetan, feo Ljubljana bl. 370; laneno seme, feo Ljubljana den. 680; krompir beli, feo gor. post. den. 150, bl. 156; krompir rdečkasti, semenski, feo Stajerska postaja den. 175, blago 185; strošnice, sadje: Fižol, ribničan, čišč. feo Ljubljana den. 350, bl. 415; fižol koks, feo Postojna trans. bl. 510; mast, slanina, sir: Slanina, slana, trodelna, feo vagon Vukovar bl. 28.

BORZE:

Beograd, 20. februarja. Pariz 323.80—324; London 294.75—295; New York 61.82—61.88; Milan 253—254; Berlin 14.75—14.80; Curih 11.88—11.91; Praga 183—183.80; Wien 0.007173; Budapest 0.0087625.
Curih, 20. februarja. Beograd 8.475; Pariz 27.12; London 24.80; New York 5.87; Milan 21.82; Praga 15.420; Dunaj 0.007825; Budimpešta 0.00890.

× Davki v letu 1924. Direkcija neposrednih davkov je zbrala podatke o ubranih davkih tekom preteklega leta. Iz teh podatkov je razvidno, da je bilo v Hrvatski vplaćanih 289.910.802 Din, v Bosni in Hercegovini 220.727.275, v Dalmaciji 363.178.627, v Sloveniji 185.938.719, v Dalmaciji 39.370.961 in v Srbiji in Crni gori 309.380.551. Skupno je bilo vplaćanega 1.408.508.937 Din neposrednega davka.

Dobave. Uprava barutane v Kamniku sprejema do 2. marca t. l. ponudbe glede dobave envelop, etiket, pečat in dekstrina. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 4. marca t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave 10.000 kg lesnega oglja. — Dne 9. marca t. l. pri intendanturi Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluci glede dobave preko 16.000 m³ drv; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave kudelje za mašenje. — Dne 11. marca t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave smrekovih desk. — Dne 13. marca t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave rdečega blaga za zastavice, sode za pranje, mila za pranje, sirkovih metel in krtač za ribanje. — Dne 16. marca t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave tiskarskega materiala (papirja, kartona itd.); pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave okroglega železa. — Dne 17. marca t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave žbljev. — Predmetni

oglasil z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

To in ono.

Kinoposnetki 2000 metrov pod morjem. Italijanski inženjer Gatti je konstruiral aparat, s pomočjo katerega je mogoče posnemati kinematografske slike v morskih globlinah. Napravil je prošli teden več poskusov v Sredozemskem morju 1000, 1500 in 2000 metrov pod gladino. Filmi so bili razviti v pričo Mussolinija ter so se izvršno obnesli. Aparat bodo montirali sedaj na parobrodu, ki nastopi v kratkem potovanje okrog sveta, in sicer pod morskih kinematografskih posnetkov v vseh morjih sveta. Da daje dovolj močno svetlobo v teh neizmernih globlinah, je potrebna svetilka, ki ima moč 300 tisoč normalnih sveč.

Tigri v Kavkazu. Snehni zameti v Kavkazu, ki so tam docela nenavaden pojav, so prignali divje zveri iz gorovja v bližino mest. Kjer iščejo sedaj volkovi in medvedi plena. V Batumu je čuti ponoči tulenje volkov po predmestnih ulicah. V pokrajini Adsharistan pa so se pojavili celo tigri. Odkod in kako so prišli tja se ne ve, zakaj v Kavkazu in sosednih pokrajinah tigrov do sedaj še ni bilo nikdar. Umevno je, da je nastala v Adsharistanu vsled tega velika panika. Vojaška po-

sadka je izbrala najboljše strelece ter formirala lovske komande, ki hodijo na lov na divje zveri.

Izdajatelj:

dr. Josip Macin.

Glavni in odgovorni urednik: Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Najboljši
šivalni stroj
je edino leJosip
Petelinc-a

Gritznor in Adler

za rodbino, obri in industrijo

Ljubljana

Pouk v vezanju brezplaćen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila

Na veliko Telefon 913 Na malo

Jack London:

(13.)

Burni doživljaji.

Roman južnega morja.

Vsekakor pa ji ta vloga ni pristojala. In to je bila baš okoliščina, ki ji je ni mogel odpustiti. Če bi nosila kratke lase, imela široko spodnjo čeljust in krepke mišice ter bila v vsakem oziru grda in robata, bi bilo še vse dobro. Toda mesto tega je bila neizmerno razkošna žena. Njeni lasje so ga razburjali, ker so bili bujni in krasni. In bila je tako vitka in mična žena — ali bolje deklica —, da mu je bilo, kakor bi ga kdo bodel z nožem, če jo je videl z bistrimi in razumnimi očmi in ostrim, ukazujočim glasom ovladovati ribiški čoln, ki ga je premetavala bibavica. V duhu jo je gledal, kako lovi konje na laso in pri tej misli se je stresel. Bila pa je neobičajno mnogostranska. Njeno poznanje književnosti in umetnosti ga je presenečalo in pri tem je imel na dnu svoje duše občutek, da deklica, ki zna take stvari, nima pravice vedeti, kako se spušča sidro in kako se v južnih morjih vodi dvojadenice. Vse te stvari v njenih možganih so bile podobne prav tolikim kletvinam na njenih ustnicah. In če je taka devojka ustrajala na tem, da se odpravi na Malaito novačiti črne delavce, se mu je zdelo to kot svetoskrunstvo.

Sheldon je uprav trdovratno iskal njeno izgubljeno ženskost. Zнала je svirati klavir mnogo boljše nego njegove sestre doma in poleg tega z mnogo globljim razumevanjem; igrala je na oni glasovir, ki ga je bil ubogi Hughie s tako požrtvo-

valnostjo spravil na Berande in pazil, da se mu ni zgodilo ničesar. In kadar je uglasila kitaro ter prepevala z mehkim, polnim glasom havajski »hulas«, je bil Sheldon ves zamaknjen. Drugič pa je bila zopet polnokrvna žena in čar njenega spola je zasenčil vse druge pomisleke, tako, da je pozabil na njen veliki revolver, njen Baden-Powell in vse ostalo. Toda s kakšno pravico, — je šepetala v njegovi glavi takoj na to prihodnja misel, — more takale devojka stopati ponosno kakor mož in se ponašati, da pustolovstva še niso izumrla? Zene, ki iščejo pustolovščine, so pustolovke, in ta imek ni bil lep. Njemu pustolovščine sploh niso ugajale. Že od svoje deške dobe ni mislil več nanje, čeprav bi bil težko utemeljil, da ga je privledlo na Salomonske otoke kaj drugega kot ravno želja po pustolovčinah.

Sheldon ni bil popolnoma srečen. Vse te okoliščine in dogodki so bile preveč nenavadne za njegovo konservativno naravo in njegove navade. Na Berande, kjer je bival en bledokožec, ni bilo prostora za Joano Lacklandovo. In vendar si je belil glavo, kako bi našel izhod, da, še celo ž njo je govoril o tem. Predvsem ni bilo pred potekom treh tednov pričakovati nobenega parnika iz Avstralije.

— Eno je gotovo — nočete me trpeti tu, — je rekla. — Jutri zaukažem svojemu moštvu, da zasede ribiški čoln in odpeljem se na Tulagi. —

— Saj sem vam že rekel, da je to nemogoče, — je vzkliznil. — Tam ni nikogar. Vladni zastopnik je v Avstraliji. Tam je samo en belokožec, podrejen nameščencu in bivši pomorščak — priprosti pomorščak. On je zastopnik vlade na Salomonskih

otokih. Pri tem seveda niti ne omenjam jetnikov-črnecev, ki jih je tam okrog sto. Poleg tega pa je tisti človek tak norec, da bi vas obsodil na globo petih liber, ker niste prišli na Tulagi, kjer je, kakor veste, pristanišče za novodošle. To ni dostojen človek in sploh vam ponavljam, da to ne gre. — Guvutu je tudi še tu, — je omenila.

Odkimal je.

— Tam je sama mrzlica in pet belih mož, ki so neprestano pijani do nezvesti. Tja bi vas ne mogel pustiti.

— O, hvala lepa, — je rekla mirno. — Mislim, da se še danes odpeljem. — Viaburi! Iti k Noah-Noah in mu reči, naj pride k meni!

Noah-Noah je bil njen prvi mornar; na Mielec je bil topničar.

— Kam hočete? — je vprašal Sheldon presenečen. — Viaburi! Tu ostati!

— Grem na Guvutu — takoj! — se je glasil njen odgovor.

— Toda tega vam ne dovolim. —

— Prav zato grem. Enkrat ste to že rekli in to so stvari, ki jih ne prenesem.

— Kako? — Bil je ves zbežan vsled njene nepričakovane jeze. — Če sem vas morda užalil. —

— Viaburi, pripeljite takoj moža Noah-Noah k meni, — je ukazala.

Črnc je skočil pokonci, hoteč oditi.

— Viaburi! Če ne ostanete tu, jaz vam razbiti glavo. — Sedaj pa želim, gospodična Lacklandova — da mi to pojasnite. Kaj sem rekel ali storil, da sem si to zaslužil?

(Dalje prih.)

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 para.

Pisanja

na stroj prevzema na dom perfektna strojepiska proti nizkemu honorarju. Ponudbe na upravo lista pod »Natančnec«.

Kupi se

dobro ohranjeno damsko kolo. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »Koloc«.

Inštrukcije

iz matematike in fizike daje mlad profesor. Ponudbe na upravo lista pod »Matematika«.

Dijak-sedmošolec

išče kakoršnekoli popoldanske zaposlitve. Ponudbe na upravo lista pod »Vesten in energičen«.

Sprejme se

v inštrukcije nižjega gimnazijca v vseh predmetih. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Temeljiti in reven dijak«.

Kupi se

STELAZA za knjige, dobro ohranjena, tudi iz mehkega lesa. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »TAKOJE«.

Vezilja

išče dela za na dom. Ponudbe na upravo lista pod »Lepo delo«.

Kupi se

enodružinska hišica v sredini ali okolici mesta Ljubljane. Ponudbe z navedbo kraja in cene na upravo lista pod »DOM«.

Išče se

stanovanje v Ljubljani obstoječe iz 1 sobe in kuhinje. Plača se od 300 do 400 Din mesečne najemnine. Ponudbe na upravo lista pod »Takoje«.

Proda

se makulaturni papir po 5 Din kg, kje, pove upr. »Narodn. Dnevnika«.

Kdor želi kupiti ali prodati

veleposredstvo, grajščino, posestvo, hišo, vilo, tovarno, trgovino, obrt itd., naj se obrne na Gospodarsko pisarno, družbo z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/II.

Gostilna pri »sodku«

vabi vse prijatelje dobre kapljice in izborne kuhinje na svojo zabavo, ki jo priredi v nedeljo 22. t. m. popoldne v vseh svojih prostorih.

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3.—.

Razpošilja društvo:

»VRTNARSKA ŠOLA« V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič.

Josip Petelinc, Ljubljana

Na veliko! (blizu Prešernovega spomenika) ob vodi Na malo!

Priloga potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modno blago, pletenine, žepne robce, ščetke, sukanec, toaletno blago. Telefon 913

Išče se

za naše podjetje v Dalmaciji

elektromojster

za vzdrževanje večje električne naprave. Monterji, ki se izkažejo z daljšo prakso pri napravah za visoke napetosti (5000 volt) imajo prednost. Le prvovrstne moči, ki imajo sposobnost kot glavni elektriki, naj pošljejo svoje ponudbe na »SUFIDE«, Trieste, Via Macchiavelli 3 II.

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico

v Ljubljani, Mestni trg štev. 6

ker ima že nad

10.000.000— Din jamstvene glavnice.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje najugodnejše. ... Posojila daje le proti popolni varnosti na vknjižbo in poroštvo. ...

Industrijska, obrtniška in trgovaška podjetja, ki nudijo popolno varstvo z vknjižbo in z zastavo zalog blaga, iščejo

posojila oz. družabnika ali kupca

Ponudbe sprejema in pojasnila daje

GOSPODARSKA PISARNA, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1. II.